

Tudománytalan megjegyzések az AI etikával kapcsolatban

"A világ létezik; nem valami létrejövő, nem valami mulandó.

-- önmagából él: ürüléke a tápláléka.,,

A hatalom akarása 1066. 1.

Dilexit nos

- For this reason, when we witness the outbreak of new wars, with the complicity, tolerance or indifference of other countries, or petty power struggles over partisan interests, we may be tempted to conclude that our world is losing its heart. (Dilexit nos, 22)
- Ennek okán, amikor tanúi vagyunk új háborúk kitörésének más országok bűnrészessége, toleranciája vagy közönye mellett, vagy pártérdekekből fakadó kicsinyes hatalmi harcoknak, **hajlamosak lehetünk arra a következtetésre jutni, hogy világunk elveszíti a szívét.**

Bibó István: Válogatott tanulmányok I-IV., h

- [...] a szó modern értelmében eredményes közigazgatás a legnagyobb veszedelmet jelenti, mely a társadalmi szervezet, a hatalom értekszempontoktól telített, emberséges voltát fenyegeti. Ugyanis nem a hatalomvágy, az uralmi tendencia az egyetlen veszedelem, mely a társadalom külső, hatalmi szervezetét az igazságtalanság és értékrombolás székhelyévé teheti, hanem a technikai lehetőségek túl nagy volta és a társadalmat akarata ellenére boldogító erőszak is. A társadalom egészét mind anyagi, mind szellemi síkon megragadni és irányítani képes eredményes közigazgatás ugyanis, a maga instrumentális tökéletességével, az eldologiasodásnak, az elembertelenedésnek oly veszélyeit rejt magában, melynek során az eredményesség merő absztrakt bálvánnyá válhatik, elszakadhat a társadalom eleven szükségleteitől és értékvilágától, és megmerevedett, öncélú kimérákká deformálódott sikerképzetek uralma alá kerülhet.

1. Nemlineáris és magas dimenziós reprezentációk

A generatív modellek több milliárd paraméterrel rendelkeznek, és ezek a paraméterek nemlineáris módon kapcsolódnak egymáshoz rétegenként. Egy f függvény formájában reprezentálható modell működése nagyon összetett:

$$f(x; \theta) = \sigma(W_n \cdots \sigma(W_2 \sigma(W_1 x + b_1) + b_2) + \cdots + b_n),$$

ahol W_i és b_i a súlyokat és biasokat jelölik a i -edik rétegben, σ pedig a nemlineáris aktivációs függvény. A nemlinearitások miatt a teljes modell analitikus formában való leírása gyakorlatilag lehetetlen.

2. A tanulás folyamatának összetettsége

A modellek tanulási folyamata általában a gradiensalapú optimalizációra épül, például a *gradienscsökkentés* módszerére. Azonban a modell veszteségfüggvénye a paraméterek nagy száma és komplex kapcsolatai miatt nem konvex, azaz sok lokális minimum és szedercsúcs található benne. Matematikailag ez azt jelenti, hogy:

$$\theta^* = \arg \min_{\theta} L(f(x; \theta), y),$$

ahol L a veszteségfüggvény. Az optimalizáció során a modell a paramétertér bonyolult topográfiájában mozog, és nem mindig talál globális minimumot. Ezért az eredményül kapott modell specifikus paraméterei és belső állapotai a tanulási folyamattól, kezdeti állapottól és a véletlenszerűség hatásaitól függően jelentősen eltérhetnek.

3. A rejtett rétegek "fekete doboz" jellege

A modellek köztes rétegei olyan rejtett reprezentációkat alakítanak ki, amelyek jelentése és funkciója nem egyértelmű. Ha h_i jelöli az i -edik réteg aktivációs értékeit, akkor:

$$h_i = \sigma(W_i h_{i-1} + b_i),$$

ahol $h_0 = x$, azaz a bemenet. Ezek a rejtett rétegek reprezentációkat tanulnak meg a bemenetről, de nincs világos mód a reprezentációk értelmezésére, mivel azok nem közvetlenül feleltethetőek meg emberi fogalmaknak. A magas dimenziós térben rejtett összefüggések és minták olyan komplexek lehetnek, hogy azok szemantikai tartalmát matematikailag nagyon nehéz meghatározni.

4. A sztochasztikus természet és emergens jelenségek

A modellek működése sztochasztikus elemeket is tartalmazhat, például a tanítás során használt *dropout* technikák vagy a szöveg generálása során alkalmazott mintavételi módszerek (pl. nukleáris mintavétel). Az ilyen jelenségek miatt a modellek működése gyakran emergens viselkedéseket mutat, amelyek előre nem láthatók. Egy ilyen stochasztikus rendszerben a modell viselkedésének pontosan matematikai leírása a komplexitás miatt nem megoldható.

Új technológiák sajátosságai

- - Az új technológiák által kiváltható hatás mértéke elérte a negatív mindenhatóság szintjét
- - Az új technológiák felhasználásával a valóság keveredik a szimulációval
- - Az új technológiák miatt a mérhetőség (látszólagos objektivitás) kritériuma soha nem látott jelentőségre tett szert
- - Az új technológiák hatására jelentős szerepet kapott a komplexitástudomány, amelyben fokozott szerepet kaptak az egyes részterületek „szakértői ” és az összefüggések vizsgálata. – AI!

Új kihívások – jog erőtlensége

- A komplex problémákat csak komplex (globális) eszközökkel lehet megoldani. A vizsgált területen a nemzeti szabályozások jellemzően elégtelenek, mert a tőke és a tudomány szabadon áramlik a világban a kisebb ellenállás felé.
- Az eddigi kutatások alátámasztották, hogy a jogi szabályozás nem elégséges az innovatív technológiákkal kapcsolatban. Ennek oka részben a technológiákban rejlő veszélyek, részben pedig a szabályozás lassúsága a technológiák fejlődéséhez képest. Szükséges az új preventív jellegű megközelítés, a normativitás szintjeinek összekapcsolása és a nemzetközi összefogás.

Akut hiányok:

- A jogi normarend elemeinek taxonómiája két okból vált napjainkra hiányossá:
  - - nem kezeli az ember-gép, gép-gép, ember-mesterséges intelligencia, gép-mesterséges intelligencia viszonyokat
  - - nem értelmezi az erkölcsi vagy vallási színben feltűntetett, egyre nagyobb problémákat okozó egyéni és közösségi identitáskeresést (pl.: vallási fanatizmus vagy bioetika területe)
- Megállapításunk szerint a jogi normarendnek egy új, a nemzeti jogokat meghaladó, globális és új formában megjelenő változatai jelennek meg.

A jog és az igazságosság

- A maga sajátos, a jogétól eltérő értelmében az „igazságosság” abszolút értéket jelent. Tartalmát a Tiszta Jogtan nem állapíthatja meg, hiszen ez egyáltalán nem érhető el racionális megismeréssel.
- Az igazságosság különbözik a pozitív jogtól, azzal szemben egy felsőbb rendként kell elképzelni. A maga abszolút érvényességével ugyanúgy túl van minden tapasztalaton, ahogyan a plátói idea túl van a valóságon.
- Az igazságosság irracionális ideál. Az emberi akarat és cselekvés szempontjából, a megismerés számára nem hozzáférhető.

- <https://telex.hu/techtud/2025/02/03/europai-unio-mesterseges-intelligencia-ai-act-europai-bizottsag-hatarido>
- https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_21_1683
- <https://qubit.hu/2025/02/04/nyilt-level-ha-ontudatra-ebred-a-mesterseges-intelligencia-ugy-kell-bannunk-vele-mint-az-allatokkal>
- <https://index.hu/techtud/2025/02/10/mesterseges-intelligencia-biztonsag-chatbot-veszely/>

Az állam kétoldalúságának és önkötelezésének elmélete

- Az állam azáltal tölti be történelmi hivatását, hogy az objektív jogrendet megteremti, azzal a céllal, hogy annak azután saját magát is alávesse, **vagyis a saját joga által kötelezze és jogosítsa magát.**
- Ekként az állam, mint jogon túli lény, vagy társadalmi szervezet, a jognak előfeltétele, ugyanakkor mégis a jogot már előfeltételezi, ugyanis nem más, mint annak alávetett, általa kötelezett és jogosított jogalany.

A kettősség ideológiai funkciója

- Az államot azért kell a jogtól különböző személyként feltüntetni, hogy a jog az államot, mely a jogot létrehozza és annak magát aláveti, igazolhassa.
- A jog az államot csak akkor igazolhatja, ha a jog az államtól lényegében különbözik, és annak eredeti természetével, a hatalommal szembenálló, igazságos rendként tételezik.
- Így lesz az állam jogállam, amely azzal igazolja magát, hogy a jogot megteremti.

Jogot „kiváltó” új szabályozók

- - szabványok és minőségbiztosítás: a szabványok és a „termék vagy szolgáltatás fogyasztói igényeknek való megfelelése” a 4.0 Ipar egyik legjelentősebb szabályozási eszköze. A minőségbiztosítás, azaz a fogyasztói igényeknek való megfelelés szabályozása egyre automatizáltabbá válik, ezen a területen egyre gyakrabban gépek végzik az elemzéseket, és határozzák meg az elvárásokat .
- A szabványosítás teszi lehetővé a Human- Cyber-Physical Systems (H-CPS) globális kialakítását. A nemzeti és nemzetközi jogot átalakítják a szabványok az un. „standard”-ok, amelyek pontos definíciója mind a mai napig hiányzik a szakirodalomból, azonban jelentőségük egyre nagyobb, mivel ezek olyan normák, amelyek jelentős „kötőerővel” rendelkeznek, azonban „normatív meghatározásuk” hiányos .
- - protokollok és adatbiztonsági elvárások: a protokollok és egységesített kommunikációs csatornák globális rendszerek létrejöttét teszik lehetővé, amelyektől az egyes nemzeti szabályozások gyakorlatilag képtelenek eltérni, ezáltal soha nem látott mértékű hatalomkoncentrációt létrehozva

- - compliance: a gyorsan változó szabályozási környezetben elengedhetetlen a különböző szabályozók folyamatos nyomon követése, a hatályosság megtartása, és a normakollízió feloldása. A különböző szabályozók automatizált és jellemzően nemzetek feletti összehangolása szintén jelentős hatalomkoncentrációhoz vezet. A compliance tárgykörében a nemzeti szabályozók csak egy kis részt jelentenek.
- - etikai kódexek: az etikai kódexeket olyan szabályoknak tekintjük, amelyek jellemzően a szakmai etikák körébe szokás besorolni, valójában azonban egy-egy hivatásrend munkajogi szabályait pontosítja és teszi kifejezetten vagy burkoltan kötelezővé ill. szankcionálhatóvá. Pontosán emiatt jól alkalmazhatóak munkajogi vitákban együtt az elsősorban eljárási elemeket tartalmazó fegyelmi szabályzatokkal. Az etikai kódexek célja az azokat hatályba léptető közösség autonóm célja, szankciói pedig heteronomak, azokat a közösség kényszeríti ki. Jelentőségük egyre inkább az egyes nemzeti hivatásrendek területére szorul vissza. A név ellenére általában alkalmatlanok arra, hogy az egyén erkölcsi normarendjére hatást gyakoroljanak.

- - irracionális hitek (vallási fanatizmus) Látszólag nem tartozik a vallási fanatizmus a jogi normarend területére, azonban ha alaposabban vizsgáljuk megfelel a „strukturált tömegpszichózis” osztályának.
- A vallási fanatizmus nem vallási, hanem „jogi” jelenség, és globalitásában hasonlítható az előzőekben felsorolt szabályozási mintákhoz. Itt az előírások szintén a hatalom megtartását és növelését célozzák, autonóm, csoportérdeket megjelenítő célok mentén, saját, globális kommunikációs csatornák és módszerek segítségével, heteronom szankciós rendszerrel.
- A vallási fanatizmus modern társadalmi jelenség, éppen ezért a kezelése is modern eszközöket igényel. Semmiképpen sem szabad a vallási fanatizmust a vallás vagy az erkölcs normarendjéhez sorolni, mivel nem létezik olyan erkölcs és vallás, amelyik az ártatlan megölését legitimálná.

Alapozó normarendek – emberi identitás

- A vallás munkadefiníciója a következő: A vallás lényege az embertől független „Szent ” felismerése. A vallás közvetlen Teremtő–teremtmény viszony, radikális és megmásíthatatlan alárendeltségben.
- A vallás célja az ember, mint hiánylény (önmagában, végessége miatt nem teljes létező) teljességigényének betöltése.
- A szabálynak megfelelő élet teszi lehetővé, hogy az ember saját létében maradandó, az anyagot meghaladó értelmet találjon.

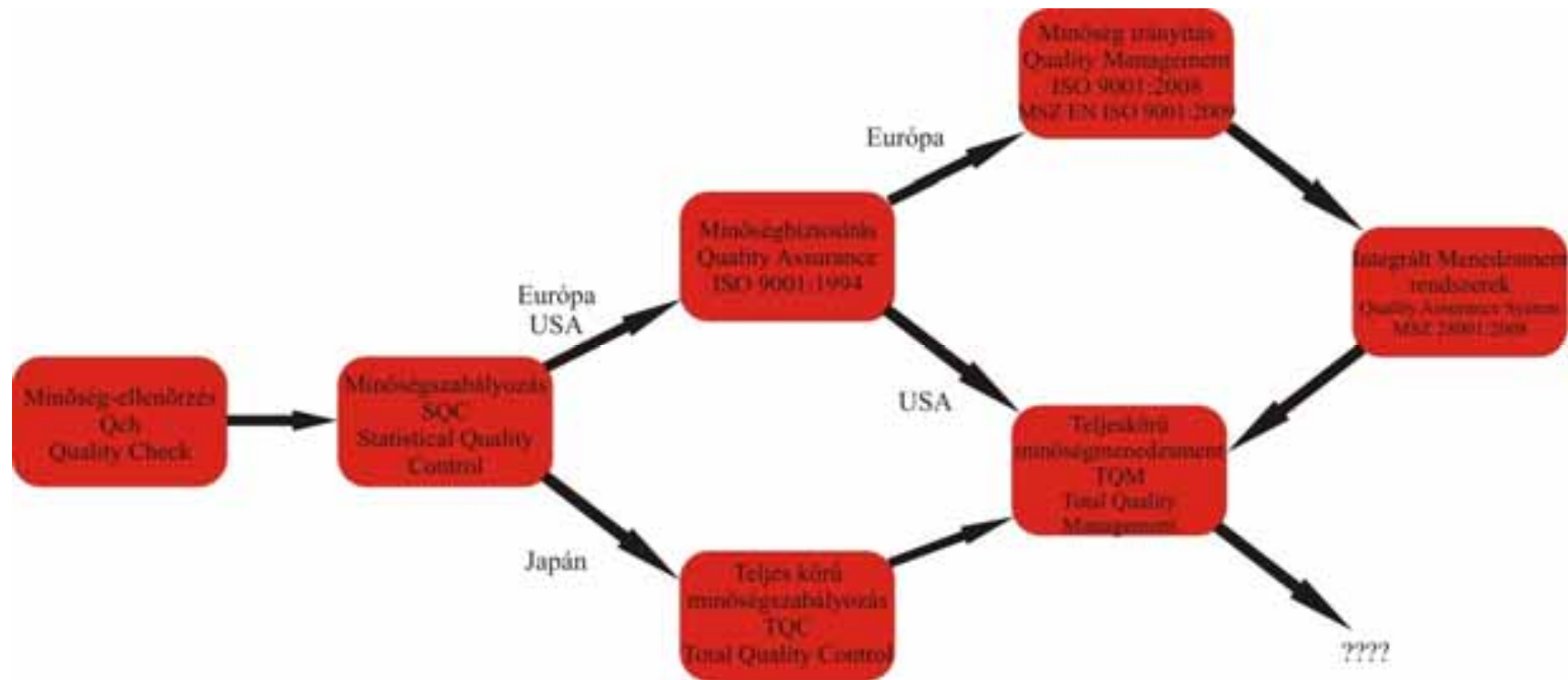
Erkölc

- Az erkölcs munkadefiníciója a következő: Az erkölcs rendeltetése, hogy a társadalmi együttélésnek értelmet adjon (hogyan cselekszem jól a közösségemben?), továbbá, hogy a cselekvést az egyén a saját identitásában is értelmezze (mit mond a lelkiismeretem).
- Az erkölcs célja, hogy a közösség élete, beleértve az egyén életét is, minél harmonikusabb, a közösség fenntartására minél alkalmasabb legyen.
- Az erkölcs célját tekintve olyan evolúciós előny, amelyik a közösség tartós fennmaradását biztosítja. Alapja a bizalom, az egymásra hagyatkozás és a közösségért való felelősségvállalás . Az erkölcs normarendje tehát a közösség elvárásaiban (szokás) és az egyén lelkiismeretében (jó/rossz megkülönböztetése) jelenik meg.

	Kérdés	Válasz	Alapkérdés
Jog	Mit lehet tennem?	Mindent szabad, ami nem tilos, ami nekem jó (lib.dem.)	Hogyan cselekedjek?
Erkölc	Mit kell tennem?	Ami a saját tökéletességem és a másik boldogságát szolgálja. (Kant – értékteológia)	Hogyan cselekedjek?
Vallás	Miért lehet/kell tennem?	A teremtő és a másik szeretetért, létértelemért.	Miért cselekedjek?

- A következő négy dia az internetről származik, nem saját forrás!

A MINŐSÉGMENEDZSMENT SZAKASZAI

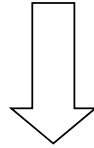

Minőség-ellenőrzés – Quality Check (QC, QCh) ⇒ Minőségszabályozás – Statistical Quality Control, SQC) ⇒ **Európa, USA:** Minőségbiztosítás – Quality Assurance, ISO 9001:1994 (QA) ⇒ **Európa:** Minőség irányítás – Quality Management, ISO 9001:2008 (MSZ EN ISO 9001:2009) ⇒ Integrált Menedzsment Rendszerek – Quality Assurance System (QAS, MSZ 28001:2008) ⇒ **Japán:** Teljeskörű minőségszabályozás – Total Quality Control (TQC) ⇒ **USA, illetve Európa, Japán:** Teljeskörű Minőségmenedzsment, TQM (Total Quality Management) ⇒ ??? Forrás: internet

A minőségfilozófiák, minőségiskolák és TQM felfogások néhány eltérő sajátossága

Amerikai iskola:

- ❑ *történelmi kulturális háttér inhomogén*
- ❑ *liberális elv*
- ❑ *bevándorlók - „Amerikai álmom”*

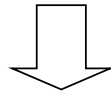
- ❑ **egyéni siker vágya - karrier**
- ❑ **termelési rendszerek - erős menedzsment**
- ❑ **vezetés elkötelezettsége**
- ❑ **középpontban a vevő**
- ❑ *Forrás: internet*

A minőségfilozófiák, minőségiskolák és TQM felfogásuk néhány eltérő sajátossága

Japán iskola:

- ❑ *200 éves békeidőszak - közösség iránti felelősség*
- ❑ *"do" - út - egyén belső tökéletesedésének útja*
- ❑ *Nem szégyenülhet meg!*

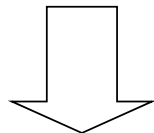
- ❑ **mélyen megalapozott munkaerőkölcs**
- ❑ **közösségi szellem**
- ❑ **tömeges alulról építkezés, TQC**
- ❑ **tömeges oktatás**
- ❑ *Forrás: internet*

A minőségfilozófiák, minőségiskolák és TQM felfogásuk néhány eltérő sajátossága

Európai iskola

- ❑ *közös kulturális vallási háttér - kereszténység*
- ❑ *a feudális társadalom felülről jött reformokkal történő lebontása*
- ❑ *tökéletes úriember fogalma*
- ❑ *céhes ipar - szabályzatok - előírás - szabványok*

- ❑ **tudományos igényű pontosság a minőségügyben**
- ❑ **erős dokumentálás**
- ❑ **feladatok kötelességek pontos leírása**
- ❑ **kötelességek maradéktalan teljesítése**
- ❑ *Forrás: internet*

Artificial Intelligence: the global landscape of ethics guidelines

Anna Jobin a , Marcello Lenca a , Effy Vayena a *

Figure 1- Geographic distribution of issuers of ethical AI guidelines by number of documents released

Etikai elv	Dokumentumok száma	Beépített kódok
Átláthatóság	73/84	Átláthatóság, magyarázhatóság, magyarázat, érthetőség, értelmezhetőség, kommunikáció, közzététel, bemutatás
Igazságosság és méltányosság	68/84	Igazságosság, méltányosság, következetesség, befogadás, egyenlőség, méltányosság, (nem-)elfogultság, (nem-)diszkrimináció, sokszínűség, pluralitás, hozzáférhetőség, visszafordíthatóság, orvoslás, jóvátétel, kihívás, hozzáférés és elosztás
Nem-ártás	60/84	Nem-ártás, biztonság, védelem, károk elkerülése, óvatosság, megelőzés, integritás (testi vagy szellemi), nem-felforgatás
Felelősség	60/84	Felelősség, elszámoltathatóság, felelősség, integritásban való cselekvés
Magánélet	47/84	Magánélet, személyes vagy magáninformáció
Jótevés	41/84	Előnyök, jótevés, jólét, béke, társadalmi jó, közjó
Szabadság és autonómia	34/84	Szabadság, autonómia, beleegyezés, választás, önrendelkezés, szabadságjog, felhatalmazás
Bizalom	28/84	Bizalom
Fenntarthatóság	14/84	Fenntarthatóság, környezet (természet), energia, erőforrások (energia)
Méltóság	13/84	Méltóság
Szolidaritás	6/84	Szolidaritás, társadalombiztonság, kohézió

<https://www.aiethicist.org/>

The image is a screenshot of the AI Ethicist website. At the top, there are navigation tabs: Home, Services, Products, and Global Responsible AI Repository. Below the Home tab is a profile for Merve Hickok, including a portrait and text describing her as the founder of AI Ethicist.org and a globally renowned expert on AI policy, ethics, and governance. To the right of the profile is a vertical menu titled 'Global Responsible AI Repository' with 13 items: AI Regulation & Government Use of AI, AI & Consumer Rights, National AI Strategies, Japan AI Policy, Frameworks, Guidelines, Toolkits, Registries & Case Studies, AI Principles, Bias, Fairness, Explainability, AI, GenAI, Future of Work, Deepfakes, Disinformation, Misinformation, Responsible AI Pledges, and AI Organizations. Below the profile is a list of affiliations and roles, such as President & Policy Director at Center for AI & Digital Policy and Data Ethics Lecturer at University of Michigan. The AI Ethicist.org logo is also visible. At the bottom, there is a section for 'Products & Services' with two items: 'Trustworthy AI Cards' and 'Responsible AI Training & Consulting'.

Home Services Products Global Responsible AI Repository

Merve Hickok is the founder of AIethicist.org. She is a globally renowned expert on AI policy, ethics and governance. Her contributions and perspectives have been featured in The New York Times, Washington Post, Guardian, CNN, Forbes, Wired, Scientific American, The Atlantic, Politico, Protocol, Vox, The Economist, and many others.

She is a distinguished educator, consultant and keynote speaker. She has been recognized by a number of organizations - such as Lifetime Achievement Award, Women in AI of the Year - 2023, Top AI Leaders in Retail (Ethics & Compliance) Award, Runner-up for Responsible AI Leader of the Year - 2022 (Women in AI), and 100 Brilliant Women in AI Ethics™ - 2021. Merve also holds the following roles:

- President & Policy Director @ Center for AI & Digital Policy
- Data Ethics Lecturer @ University of Michigan
- Responsible Data and AI Advisor @ University of Michigan, Michigan Center for Data & AI in Society (MIDAS)
- Affiliated Faculty @ University of Michigan, Gerald R. Ford School of Public Policy
- AI Expert @ OECD.AI
- AI Expert @ UNESCO Experts Without Borders
- AI Expert @ Council of Europe Committee on AI (representing CAI)
- Founding editorial board member @ Springer Nature AI & Ethics
- Advisory board member @ Transatlantic Policy Quarterly
- Advisory board member @ Women in AI Ethics Collective

Global Responsible AI Repository

- AI Regulation & Government Use of AI
- AI & Consumer Rights
- National AI Strategies
- Japan AI Policy
- Frameworks, Guidelines, Toolkits
- Registries & Case Studies
- AI Principles
- Bias, Fairness, Explainability
- AI, GenAI, Future of Work
- Deepfakes, Disinformation, Misinformation
- Responsible AI Pledges
- AI Organizations

Products & Services

- Trustworthy AI Cards
- Responsible AI Training & Consulting

	Nyugat	BRICS
Alapelvek és Etikai Elméletek	<p>A nyugati országok, elsősorban Európa és Észak-Amerika, gyakran jól megalapozott etikai elméletekre, például a deontológiára és a haszonelvűségre építik MI etikájukat. A deontológia a szabályok és köteleességek betartását hangsúlyozza, míg a haszonelvűség a következményekre és a lehető legnagyobb jót a lehető legtöbb ember számára. Ezek a keretrendszerek irányítják az MI rendszerek etikai értékelését, biztosítva, hogy azok összhangban legyenek az emberi jogokkal és a demokratikus értékekkel.</p>	<p>A BRICS-országok pragmatikusabb megközelítést tanúsítanak az MI etikájában, gyakran az etikai keretrendszerek helyett a gazdasági növekedést és a technológiai fejlődést helyezve előtérbe. Kína MI területén elért gyors fejlődése például olyan pragmatikus politikák által vezérelt, amelyek az innovációra és a gazdasági előnyökre összpontosítanak, még ha technológiai kifinomultságuk néha el is marad a nyugati szinttől.</p>
Szabályozás és Kormányzás	<p>A nyugati nemzetek proaktívak az MI szabályozási és irányítási struktúráinak kialakításában. Az Európai Unió például bevezette az Általános Adatvédelmi Rendeletet (GDPR), és elkészítette az MI Törvényt, amely célja, hogy biztosítsa az MI rendszerek biztonságát és az alapvető jogok tiszteletben tartását. Ezek a szabályozások az átláthatóságot, az elszámoltathatóságot és a méltányosságot hangsúlyozzák az MI alkalmazásában.</p>	<p>A BRICS-országokban a szabályozások gyakran kevésbé szigorúak a nyugati társakhoz képest, és nagyobb hangsúlyt fektetnek az innováció és a gazdasági fejlődés ösztönzésére. Ugyanakkor egyre nagyobb a felismerés az etikai irányelvek szükségességére, amit India Nemzeti MI Stratégiája is tükröz, amely az MI társadalmi jó és befogadás céljára helyezi a hangsúlyt.</p>

<p>Kulturális Hatások</p>	<p>A nyugati társadalmak gyakran nagyra értékelik az egyéni jogokat és szabadságokat, ami tükröződik az MI etikához való hozzáállásukban is. Ez a kulturális hatás látható a felhasználói bizalom hangsúlyozásában és az etikának az MI rendszerekbe való integrálásában. Van azonban kritika is, miszerint a „megbízható MI”-re való fókuszálás az etikai felelősség terhét inkább a felhasználókra, mintsem a fejlesztőkre helyezheti.</p>	<p>A BRICS-országokban a kulturális hatások gyakran a kollektizizmust és a társadalmi harmóniát hangsúlyozzák, ami befolyásolja MI etikájukhoz való hozzáállásukat. Például Kína társadalmi stabilitásra és állami ellenőrzésre való hangsúlya tükröződik MI-politikáiban, amelyek a nemzeti érdekeket és a közjó prioritását helyezik az egyéni jogok elé.</p>
<p>Etikai Megfontolások az MI Fejlesztésében és Alkalmazásában</p>	<p>Nyugati Fókusz az Egyéni Jogokra A nyugati országok gyakran az egyéni jogokat és szabadságokat helyezik előtérbe az MI etikai megfontolásaiban. Ezt tükrözi a magánélet, az adatvédelem és a felhasználói hozzájárulás hangsúlyozása. Az etikai keretrendszerek a Nyugaton úgy vannak kialakítva, hogy biztosítsák, az MI rendszerek ne sértsék az egyéni jogokat, és méltányos és igazságos módon alkalmazzák őket.</p>	<p>A BRICS Országok Fókusz a Gazdasági Növekedésre és a Társadalmi Jóra Ezzel szemben a BRICS-országok gyakran az MI gazdasági növekedésre és társadalmi jóra való kihasználására összpontosítanak. Ide tartozik az MI alkalmazása olyan társadalmi kihívások kezelésére, mint az egészségügy, oktatás és infrastrukturális fejlesztés. Ezen országok etikai megfontolásai gyakran az MI társadalmi hasznára, és nem az egyéni jogokra összpontosítanak.</p>

Zódi Zsolt diája

Összefoglalás

	Emberi döntés és érvelés	Gépi döntés és érvelés
Diszkréció	Számot ad arról, hogy a mozgástéren belül miért döntött valamerre (ajánlott valamit)	A gépnek nincsen szabad akarata, a mozgástér nem azt jelenti, mint az embernél
Nyelv	Az értelmezés a nyelv közegében zajlik, amely egy közösség gyakorlatában gyökerezik	Az „értelmezés” az adatok közegében zajlik. A gépnek sem világa, sem közössége nincsen.
Tények	A tényalkotás történetmesélés	A tényalkotás adatok csoportosítása, mintafelismerés.
Folyamat	Körkörös folyamat, a tényalkotás a jogszabályokra tekintettel, a jogszabályok a tényekre tekintettel alakulnak, csiszolódnak össze.	A gépi folyamat lineáris, és nincsen benne összezsírozódás.
Előretekintés	A döntés (ajánlás) egyben példaadás, szabályalkotás is.	A gép nem képes társadalmi célok és értékek mentén előretekinteni
Metaforák és narratívák	A metaforák, a narratívák és a metaszövegek kiterjedt használata a doménen kívül is.	A gép nehezen használ metaforákat, és csak azokra a szövegekre van tekintettel, amelyek a doménhez tartoznak.
Értékek	Értékekkel terhelt fogalmak kiterjedt használata	A gép nem képes az értékek használatára, mérlegelésére
Autoritás	A döntő (ajánló) fórumnak elfogadottnak kell lennie. A fórum tekintélye komoly tényező az elfogadásban	A gépnek nincsen tekintélye, elfogadottsága – ha van - nem ezen alapszik

Dilexit nos

- **20. In this age of artificial intelligence, we cannot forget that poetry and love are necessary to save our humanity.** No algorithm will ever be able to capture, for example, the nostalgia that all of us feel, whatever our age, and wherever we live, when we recall how we first used a fork to seal the edges of the pies that we helped our mothers or grandmothers to make at home. It was a moment of culinary apprenticeship, somewhere between child-play and adulthood, when we first felt responsible for working and helping one another. Along with the fork, I could also mention thousands of other little things that are a precious part of everyone's life: a smile we elicited by telling a joke, a picture we sketched in the light of a window, the first game of soccer we played with a rag ball, the worms we collected in a shoebox, a flower we pressed in the pages of a book, our concern for a fledgling bird fallen from its nest, a wish we made in plucking a daisy. **All these little things, ordinary in themselves yet extraordinary for us, can never be captured by algorithms. The fork, the joke, the window, the ball, the shoebox, the book, the bird, the flower: all of these live on as precious memories "kept" deep in our heart.**

Dilexit nos

- 21. This profound core, present in every man and woman, is not that of the soul, but of the entire person in his or her unique psychosomatic identity. **Everything finds its unity in the heart, which can be the dwelling-place of love in all its spiritual, psychic and even physical dimensions.** In a word, if love reigns in our heart, we become, in a complete and luminous way, the persons we are meant to be, for **every human being is created above all else for love.** In the deepest fibre of our being, we were made to love and to be loved

ANTIQUA ET NOVA

https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_ddd_doc_20250128_antiqua-et-nova_en.html#

- Artificial Intelligence (AI)
  - └─ Definition & Scope
    - | └─ Narrow AI (task-specific)
    - | └─ AGI/Superintelligence (hypothetical)
  - └─ Functional vs. Human Intelligence
    - | └─ Mimicry of human outputs (text, images)
    - | └─ Lack of embodiment, relationality, moral discernment
  - └─ Ethical Risks
    - | └─ Misinformation (deepfakes, hallucinations)
    - | └─ Surveillance & Privacy erosion
    - | └─ Weaponization (autonomous weapons)
  - └─ Opportunities
    - └─ Healthcare (diagnostics, accessibility)
    - └─ Environmental stewardship (climate modeling)
    - └─ Education (personalized learning)

- Human Intelligence
- └─ Theological Foundations
- | └─ "Image of God" (Gen 1:27)
- | └─ Embodiment (body-soul unity)
- | └─ Relationality (communion with God/others)
- └─ Philosophical Dimensions
- | └─ Ratio (discursive reasoning)
- | └─ Intellectus (intuitive grasp of truth)
- └─ Moral Agency
- | └─ Free will & responsibility
- | └─ Conscience & ethical discernment
- └─ Limits vs. AI
- └─ Creativity, empathy, transcendence
- └─ Openness to truth/goodness

- Ethics & Responsibility
  - └─ Principles
    - | └─ Human dignity (inalienable)
    - | └─ Common good
    - | └─ Subsidiarity
  - └─ Applications
    - | └─ Accountability in decision-making
    - | └─ Transparency & bias mitigation
    - | └─ Regulation (privacy, warfare)
  - └─ Warnings
    - └─ Technocratic paradigm (efficiency > humanity)
    - └─ Digital reductionism

- Theological & Anthropological Themes
- └─ Stewardship of Creation
- | └─ "Tilling and keeping" (Gen 2:15)
- | └─ Rejection of exploitation
- └─ Truth & Wisdom
- | └─ Pursuit of higher truths
- | └─ "Wisdom of the heart" (contemplative love)
- └─ Idolatry Risks
- | └─ AI as false substitute for God/relationships
- | └─ Human self-deification through technology

- Socio-Economic Impacts
  - └─ Labor & Economy
    - | └─ Job displacement vs. productivity
    - | └─ Economic inequality (digital divide)
  - └─ Education
    - | └─ Teacher-student relational integrity
    - | └─ Critical thinking vs. dependency
  - └─ Healthcare
    - └─ Augmented diagnostics vs. depersonalization
    - └─ Equity in access

- Environmental Concerns

- └─ AI's Energy Consumption
  - | └─ CO2 emissions
  - | └─ Resource strain (water, hardware)
- └─ Sustainable Development
  - └─ Climate resilience tools
  - └─ Holistic ecology (Laudato Si')

- Warfare & Peace
- └─ Autonomous Weapons
- | └─ Ethical unaccountability
- | └─ Arms race risks
- └─ Peacebuilding
- | └─ Diplomacy over force
- | └─ Human-centered security

- Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

- birhernandor@gmail.com